

COLLECTIEVE INSTORTING

Wellicht herinnert u zich de Champions League finale van 2005 nog waarin AC Milan een 3-0 voorsprong tegen Liverpool verspeelde. Of meer recentelijk de wedstrijd tussen Borussia Dortmund en Schalke van vorig jaar november, waarbij de thuisploeg een 4-0 voorsprong weggaf en het uiteindelijk 4-4 werd. Misschien kent u zelf nog andere voorbeelden.

Elke sporter weet dat hij /zij wel eens een mindere dag kan hebben en daardoor tijdens een wedstrijd minder presteert. Maar dat bijna alle spelers op hetzelfde moment een off-day hebben of een langere periode tijdens de wedstrijd niet kunnen presteren, is toch wel uniek. De vraag die ik me dan stel is: 'Hoe is het nu mogelijk dat sporters die tot dan toe altijd goed presteerden op dat ene moment niet thuis geven?' Zo'n collectieve instorting is een raar fenomeen binnen een teamontwikkelingsproces.

Wellicht nog vreemder is het dat er tot op heden nog heel weinig bekend is over dit fenomeen. Tot dusver zijn er een paar (kleine) onderzoeken gedaan door o.a. Suzan Blijlevens en Erwin Aritzsch die collectieve instorting bij diverse sportteams hebben onderzocht.

De gevolgen die een collectieve instorting hebben zijn duidelijk; een direct verlies van de wedstrijd, een negatieve sfeer in de groep, tijdens de wedstrijd gehaast spel en weinig tot geen samenspel. Als er al iets positiefs te melden is, is het dat (en het is natuurlijk een open deur) er uiteindelijk als team en als individu van geleerd kan worden.

Maar waar begint dan een dergelijke collectieve instorting? Het blijkt toch vaak dat één of twee individuele sporter dit proces inleiden. Deze individuele sporter hoeft niet perse een leidersrol te hebben, maar het proces gaat wel sneller wanneer één van de bepalende spelers (enkele van de) onderstaande kenmerken vertoont:

- Een verminderende aandacht van de taak: de sporter is met zijn gedachten bij irrelevante zaken (het niveau van de scheidsrechter, de omgeving, het weer)
- De sporter laat zich leiden door druk van buitenaf (bijv. meer publiek, meer zenuwen, willen uitblinken tijdens belangrijke wedstrijden en daardoor niet meer de dingen doen die je anders wel deed. Er worden meer individuele fouten gemaakt)
- Onderschatten van de tegenstander. Dit zorgt voor mindere focus en mindere concentratie ('het komt toch wel goed')
- Negatieve emotionele besmetting: 1 negatieve speler beïnvloedt de anderen (hij laat zijn kop hangen; als anderen er niet voor gaan doet hij het zeker niet)
- Niet nakomen van afspraken (niet naleven van het wedstrijdplan, foute passes, verkeerd door wisselen van de coach e.d.)
- Falen in de rolverdeling (spelers kunnen hun rol niet vervullen)

Wanneer dit gebeurt dan ontstaat er een soort domino-effect. Het effect van collectieve instorting wordt nog groter wanneer er geen alternatieven zijn. Dit gebeurt bijvoorbeeld doordat 1 speler het verschil wil maken (en daardoor minder samenwerkt), dan wel doordat speler(s) hun verantwoordelijkheid afschuiven (en dus ook minder samenwerken). Vaak is een team dat veel gelijken kent juist een krachtig bolwerk, maar bij tegenslag heb je een leider nodig!

De beide onderzoekers kregen van de sportteams mee, hoe zij in het vervolg dit zouden kunnen oplossen. Het belangrijkste aandachtspunt is: VERANDERING aanbrengen!

En dan het liefst terug naar de basis: terug naar dat waarvan je zeker weet dat de spelers het aankunnen. Dit brengt een andere mindset tot stand waardoor de kans groter wordt dat spelers weer gefocust zijn op hun eigen taak/rol. Hiermee zullen ze dan ook weer andere spelers gaan beïnvloeden.

Zoals ik in het begin vermeldde, is over dit onderwerp nog (te) weinig bekend dus mocht u zelf een dergelijke wedstrijd of een dergelijk effect hebben meegemaakt dan hoor ik dit graag. En vooral ook uw suggesties, ideeën of ervaringen over een mogelijke aanpak van bovengenoemd proces.